

სიმონ ქვარციანი

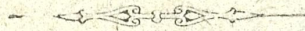
7. 26

ამერიკულ ვაჭით

ვენახის გაშენება.

(მოკლე დარბევა).

გამოცემა „კრებული“-ს რედაქციისა.

ქუთაისი
ლამბაშიძის სტამბა.
1900

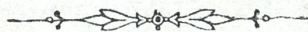
სიმონ ქვარციანი

აპერიკულ ვაჭით

ვენახის გაშენება.

(მოკლე დარბევა).

51445

ქუთაისი

ლამბაშიძის სტამბა * ТИПОГ. ГАМБАШИДЗЕ.

1900

Дозволено Цензурю. Тифлисъ, 26 Февраля 1900 г.

ამერიკულ ვაჭით ვენახის გაშენება

მეკლე ღაჭიგება.

1. რად დაგვჭირდა ამერიკული ვაჭი.

იყო დრო როცა თითქმის მთელ იმერეთში და გურია-სამეგრელოში არსებობდა მხოლოდ მალლარი ვენახები. კაცი იმათზე არ ზრუნავდა; ეწვეოდა მაშინ, როცა ყურძენი დამწიფდებოდა. მაგრამ გაჩდა ნაცარი და მოსპო ის განთქმული მალლარები და დობილოები. მოისპო კი ამით ჩვენში ღვინო და ვენახები? სრულებითაც არა! ჩვენ მოვუძებნეთ იმ სენს გამძლე ვაზები და დავიწყეთ მით დაბლარების კეთება, რითაც აღორძინდა ზემო-იმერეთში ახალი მევენახობა. თუმცა გაქრა სახელი შანთის, ჩხავერის და ოჯალეშის ღვინოებისა, მაგრამ სამაგიეროდ დაიბადენ კრახუნას, ცოლიკოურის და ანდასეულის ღვინოები. ჩვენი მევენახობა თან-და-თან გაიზარდა და იზრდება კიდევ.

გაჩდა ვგრეთვე ჭრახვი და ობი, მაგრამ ამათ

წინააღმდეგ მოგონილია შვენიერი საშუალება,—
შახაბანი, რითაც აქიმობენ ეხლა ყველგან. მაგრამ
ეს ათიოდ წელიწადია, რაც გაჩდა ჩვენში ვაზის
საშინელი რისხვა—ფილოქსერა. ეს პაწია მწერი ჩდე-
ბა ძირებში, სწოვს მათ ნოყიერ წვენს, ასუსტებს
ვაზს და სამ-ოთხ წლის შემდეგ სპობს კიდევ. ამ
რიგად ამ საზარელმა სენმა მოგვისპო იმერეთში
და სპობს ახლაც აუარება ვენახებს. ვინ მოთვ-
ლის რამდენი ოჯახი დააღარიბა და დასცა მან,
რამდენ მუშას დაუწვა გული და აუტირა ცოლ-
შვილი. ეს პაწია მატლი, ეს ფილოქსერა გახდა
ვაზის ნამდვილ ქლექად.

მაგრამ მარტო ჩვენში კი არ არის ეს ფილოქ-
სერა! იგი ჩვენზე წინად გაჩდა ევროპაში, სადაც
გადმოჰყვა ვაზებს თავის სამბშობლო ამერიკიდან,
საიდანაც გვეწვია ეგრეთვე ნაცარი, ობი, ბლეკ-
როტი და სხვ. ეს ოც-და-ათი წელია, რაც ფი-
ლოქსერა აოხრებს ევროპის ვენახებს, მარტო ერთ
საფრანგეთში მოსპო თითქმის ხუთი მილიონი ქტევა
ვენახი და მისცა ხალხს რვა ათას მილიონ მანათის
ზარალი. აურაცხელი ზარალი ჰქნა ამ სენმა იტა-
ლიაში, ისპანიაში, უნგრეთში, შვეიცარიაში და სხ.

შეინძრა მთელი განათლებული ევროპა, და-
ფაცურდენ მეცნიერნი, დაუწყეს ბრძოლა ამ ფი-
ლოქსერას, მოძებნეს მრავალი საშუალებანი,
მაგრამ ყველაზედ უკეთესი, ადვილი, იაფი და სა-

ხეირო აღმოჩნდა და გამოცდილებით დამტკიცდა ამერიკული ვაზები, ანუ მწარე ვაზები, როგორც ეძახიან ჩვენში.

ამერიკამ მოგვისია ჩვენ ეს საშინელი მტერი და ამერიკაშივე იპოვეს მეცნიერებმა მისი წამალი. მონახეს იმგვარი ვაზები, რომელთაც ვერას აკლებს ფილოქსერა, მოზიდეს და მოაშენეს ევროპაში ეს ვაზები, დამყენეს ზედ თავიანთი ვაზები (რადგან ამერიკული ვაზები თავის თავად ცუდ ღვინოს იძლევიან) და ამ რიგად მარტო საფრანგეთში უკვე შექმნეს და აღადგინეს სავაჭრო მილიონი ქვეყანა, რომელნიც ბევრად უკეთესად იხამენ და უკეთეს ღვინოსაც იძლევიან, ვინემ წინად. მასთან ფილოქსერაც ვერას უშვება. არის და მინახავს კიდევ საფრანგეთში ოცი და ოც-და-ხუთი წლის ნამყენები, მაგრამ ისე საღად არიან, როგორც ხუთი-ექვსი წლის დარგულები; ფილოქსერას ვერა-რა უვნია მათთვის. დღეს ჩვენც უნდა წავბაძოთ განათლებულ ევროპას, დავმყნათ ამერიკულზე ჩვენი ვაზები და კარგად დამუშავებულ-გადაბრუნებულ მიწებზე შევქნათ და აღვადგინოთ ახალი ვენახები, რომლებიც უკეთეს ღვინოსთან ერთად მოგვცემენ ორ-სამჯერ მეტ მოსავალს; ამ რიგად ჩვენ ვიხსნით თავს ფილოქსერის რისხვიდან და შევქნით ახალს შეგვენახებას. ნათქვამია: ერთი ჭირი მარგებელია და ეს მარგებელი ჭირია—ფილოქსერა. იგი სპობს ძველს ურგებ ვენახებს, რომელზედაც

შევქნით ახალს სასარგებლო ზვრებს. მაშ ძმებო, იმედი და შრომას ხელი! *)

2. საღვინე და სანამუშენო ამერიკული ვაზები და ჰიბრიდები.

ამერიკული ვაზები იყოფა ორ ჯგუფად: საღვინედ და სანამუშენედ. პირველი ჯგუფის ვაზები ისხმენ ყურძენს და მით იძლევიან ღვინოს, ხოლო ეს ღვინოები მდარეა და ცუდი გემოსი, როგორც

*) შეიძლება სთქვას ზოგიერთმა: რად გვინდა ამერიკული ვაზი, როცა ჩვენი მწვანე, ციცქა (შანთი) და დონდლაბი უძლებენ ფილოქსერასო. შემცდარი აზრია. ეს ჩვენი ვაზები უძლებენ შედარებით, ე. ი. კვდებიან უფრო გვიან, მხოლოდ ბოლოს მაინც ხდებიან ფილოქსერის მსხვერპლი. ამათ ბევრია, თუ გაძლეს 6 - 7 წელი, მაშინ როდესაც ამერიკული ვაზები უძლებენ სამუდამოდ. ზოგი ნურც მით მოტყუვდება, თუ გადამხმარ ვაზების აჩებით განაახლა ვენახი. იმ განახლებულ ვაზებს ხელ-ახლად უჩდება ფილოქსერა და სპობს ერთიანად. საჭიროა იცოდეთ, რომ ზაფხულში ზოგი ძირის ფილოქსერა ამოდის მიწიდან პაწია პეპლად, გადადის ამ რიგად ვენახიდან ვენახში, თუ გზის ქარი შეხვდა გადიფრენს ათ თხუთმეტ ვერსზე და ამ რიგად უჩდება და სპობს ვენახებს. ერთი ფილოქსერა კი ერთ წელიწადს აჩენს ერთ მილიონ ფილოქსერას. ისე უზვად მრავლდება ის წყეული! იგი გადადის ეგრეთვე ვაზების გადატანით და გადაყვება ხოლმე კაცს ტანსაცმლითაც-კი.

ჩვენი ოდესა (იზაბელა), რომელიც ამერიკულია; თანაც, თუ ძლიერ მსუქან მიწაზედ არაა და კარგადაც არ მოჟარეს, ვერ უძლებენ ფილოქსერას და ხმებიან. ჩვენთვის ბევრად უფრო საგულისხმოა მეორე ჯგუფი, ე. ი. სანამეენე ვაზები. ამათ მიტომ ჰქვიათ სანამეენე, რომ თავის თავად ან სულ არ იძლევიან ნაყოფს, ან ისხმენ ფრიად მცირეს და უვარგის ყურძენს. სამაგიეროდ ეს ვაზები სანამეენე-ლითოდ უძლებენ ფილოქსერას და ვარგობენ სანამეენედ, ე. ი. კარგად ითვისებენ და ახარებენ ზედ დამუნილ ჩვენსა და ევროპიულ ვაზებს. ამათზე დამუნილი ჩვენი და ევროპიული ვაზები იძლევიან ბევრად მეტ ყურძენს, ვინემ ჩვენი დაუმუნილი ვაზები, მარცვლებიც უფრო მსხვილი აქვთ და მასთან ყურძენი მწითდება უფრო ადრეც; აქვს მეტი სიტკბოა, რის გამო იძლევა უკეთეს ღვინოსაც. მე თვით გავშინჯე საფრანგეთში და შვეიცარიაში ამერიკულ ვაზებზე დამუნილის და ისე დაუმუნილი ვაზების მრავალი ღვინოები, მაგრამ დამუნილ ვაზების ღვინოები ბევრად უკეთესად მეჩვენა, ვინემ დაუმუნილის. ვნახე ეგრეთვე ჩვენშიაც, სოფ. შროშაში (ზემო იმერეთში) ბ. რ. ჩიხლაძის მამულში დამუნილ ჩვენებურ ვაზის ღვინო, რომელიც მეტად კარგი იყო. ამ რიგად ძლიერ და ძლიერ ცრუა ჩვენში გავრცელებული ხმები, თითქო ამერიკული ვაზი ნამეენის ღვინოს აფუჭებდეს. ეს შემცდარი აზრები უმეცართა ოცნების ნაყოფია.

მეტი არ იქნება დავძინოთ, რომ საფრანგეთის მეცნიერებმა ყვავილობის დროს დააქორწინეს ერთმანეთს, როგორც თვით ამერიკული ვაზები, ეგრეთვე ამერიკულ-ევროპიული ვაზებიც, დათესეს მათი თესლი და ამ რიგად შექმნეს სულ ახალი ვაზები, რომლებიც ძლიერ კარგად უძლებენ ფილოქსერას, კარგად ითვისებენ ნამყენს, ვარგობენ თითქმის ყველა მიწებზედ და ბევრი მათგანი იძლევა პირდაპირ დაუმყენლად კარგ ღვინოსაც. ამგვარ ხელქმნილ ვაზებს დაარქვეს ჰიბრიდები.

3. ამერიკულ ვაზების და ჰიბრიდების არჩევა მიწის შესაფერად.

სანამყენე ამერიკული ვაზები და ჰიბრიდები ძლიერ ბევრია, მათში-კი დღეს ყველაზედ უკეთესია შემდეგი: რიზარია, რუხესტრის მარტენ, რუხესტრის-მონტიკოლა, შასლას-ბერლანდიერი № 41 ხ., მურვედრ-რუხესტრის № 1202, რიზარია-რუხესტრის № 101¹⁴, რიზარია-რუხესტრის № 3309. ყველა ეს ვაზები ძლიერ კარგად უძლებენ ფილოქსერას. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ჩვენი ვაზებივით ამერიკული ვაზები და ჰიბრიდები არ ვარგობენ ყველა მიწაზე; თითო მათგანი თხოვილობს შესაფერინიადგს. აბა, განვიხილოთ ახლოს.

1. რიზარია ყველაზე უკეთესი და უფრო გა-

ვრცელებული ამერიკული ვაზია; იგი ძლიერ კარგად ითვისებს ნამყენებს, კარგად ახარებს მათ, ადრე ამწიფებს ყურძენს და ბევრსაც ასხმევინებს. მისთვის საუკეთესო მიწებად ითვლება ღრმა, თხვი-ერი, მსუქანი და ნოყიერი მიწები, რომლებშიაც არ უნდა ერიოს ბევრი კირი. რიპარია ვარგობს ეგრეთვე კაჟნარ და სილნარ მიწებზე, კაჟნარ-თიხნარზე, თიხნარ-კირნარზე, კაჟნარ-კირნარზე და სხ., საზოგადოდ ყველა იმ მიწებზე, რომლებზედაც ვარგობს წაბლარი. ეს მიწები უნდა იყვეს ღრმა, ოდნავ ლამიანი და ნაყოფიერი. რიპარიაც ბევრგვარია, მათში ყველაზე უკეთესია: რიპარია-გლუაზ და რიპარია-გრანგლუაზ.

2. რუხესტრის მარტენ. საუცხოვო ვაზია და კარგად ხეირობს ხმელს, ქვა-რეულ, თიხნარს და კაჟნარ ეწერ მიწებზედ, რომლებშიაც კირი ან სულ არ ურევია, ან ძლიერ ცოტა.

3. რუხესტრის-მანტიკლას ანუ რუხესტრის-დუ-ლას ძლიერ გამძლე და შესანიშნავი ვაზია კირნარ მიწებზე, მქლე, ხმელ ქვიშნარ, მკვრივე-თიხნარ და კაჟნარ მიწებზედ. იგი უფრო ხეირობს მქლე მიწებზედ და არა მსუქანზედ, რომელზედაც აცყენს ნაყოფს.

4. რიპარია-რუხესტრის № 101¹⁴ და რიპარია-რუხესტრის № 3309. ეს ორი ჰიბრიდი ძლიერ გამძლეა და კარგად ხეირობს კირნარ, სველს და თიხ-

ნარ მიწებზედ, სადაც კირი ადის ოც-და-ათ პროცენტამდე. ნამყენებს კარგად ითვისებს და ახარებს. მჭლე მიწა არ უყვარს.

5. შასლა-ბერლანდიერი № 41 ხ, და მურვედრ-რუბესტრის № 1202. ეს ორი ჰიბრიდი კარგად ვარგობს იმგვარ კირნარ მიწებზედ, რომლებზედაც ზემოხსენებული ვაზები ყვითლდებიან და ხმებიან. ეს ორი ვაზი ძლიერ ხეირობს თირის და კირის მიწებზედ, სადაც კირი ადის 70%-დე, ე. ი. სადაც ორი და სამი წილი მარტო კირია. მასთან კარგად ითვისებს და ახარებს ნამყენებს. შასლა-ბერლანდიერის უფრო უყვარს მოხმელო მკვრივე კირის და თირის მიწები, მურვედრ-რუბესტრის-კი ოდნავ სველი, წებოიანი, კირნარი და კირნარ-თინარი მიწები.

აი აქ ჩამოთვლილ ვაზებზედ ჩვენ შეგვიძლია დავმყნათ ჩვენი ვაზები და მით გავაშენოთ ვენახები მათ შესაფერ მიწებზედ. ამ ვაზების ლერწმად თუ ძირეულად შეძენა შეიძლება როგორც კერძო პირთა ამერიკულ ვაზის სანერგეებში (საჩქოლეში) მაგ. ს. შროშაში, დ. ბალდადში, ს. აფანაურში და სხ. ეგრეთვე მეტადრე ყვირილის რკინის გზის სადგურის ახლოს, ს. საქარის სანერგეში. იქვე იყიდება ამერიკულ ვაზებზედ დამყნობილი ჩვენი ვაზები. იქვე ასწავლიან მსურველთ უფასოდ დამყნასაც. აქ ჩამოთვლილ ამერიკულ

ვაზებზედ და ჰბრიდებზედ დამყნილი ჩვენი ვაზები იცოცხლებენ ოც-და-ათსა და ორმოც წელიწადს და მეტად კარგად გაუძლებენ ფილოქსერას.

4. ამერიკული ვაზის მოშენება.

ამერიკული ვაზის მოშენება ფრიად ადვილია. იგი იმ რიგადვე შენდება, როგორც ჩვენი ვაზი. იგი შეგვიძლია მოვაშენოთ ან სანერგეში (საჩქოლეთში) ან პირ-და-პირ სავენახე მიწაში, ამიტომ საჭიროა, რომ ორივე ალაგას მიწა სამ ჩარეზე მაინც იყვეს გადაბრუნებული და წინ-და-წინ მომზადებული ორი თვით ადრე მაინც. ბევრად უმჯობესია, რომ ნაკელიც დაეყაროს, მეტადრე თუ მიწა მწირია.

თუ საჩქოლეთში გვსურს მოვაშენოთ ამერიკული ვაზი, საჭიროა გავთხაროთ წყებად რვა გოჯის სიღრმე-სიგანის მქონე თხრილები და ახლო-ახლო მივაწყოთ ლერწები (რქები), რომელთა სიგძე არ უნდა აღემატებოდეს რვა-ცხრა გოჯას; წკაპები უნდა შორავდენ ერთმანეთს სამი ჩარეკით; თუ გვსურს, რომ კარგად გაიხარონ, უმჯობესია დარგვამდე ლერწები ერთით ან ნახევარ დლით ადრე ჩაიყაროს წყალში და შემდეგ დაირგას. ის თხრილი უნდა ამოივსოს მიწით და კარგად და-

იტკეპნოს. ზევით ლერწის თავებზედაც ოდნავ უნდა წაეყაროს მიწა, რომ არ ავნოს სიცხე-სიცივემ. ამ რიგად შეგვიძლია ერთ ქცევა საჩქოლეში მოვაშენოთ ასი ათასზედ მეტი ვაზი; გახარებითაც შეგვიძლია გავახაროთ სამოც-და-ათიდან ოთხმოც-და-ათ პროცენტამდე, ე. ი. ყოველ ას ლერწში სამოცდა ათიდან ოთხმოც-და-ათამდე. ზაფხულში ორ-სამჯერ უნდა შამოეთოხნოს მიწა და უნდა ეწამლოს შაბიაზნით. ამერიკულ ვაზების ამ რიგად მოშენება შეიძლება მარტში ან აპრილში. ჩასაყრელად ვარგა ეგრეთვე ან სულ წმინდა ან სულ მსხვილი ლერწები, ე. ი. ისინი რომელნიც სანამყენოდ არ გამოდგებიან და რომელნიც თითქმის უფასოდაც შეიძლება შეიძინოს კაცმა, როგორც საქარის, ეგრეთვე კერძო საჩქოლეებში.

ამ რიგად გახარებული ლერწი შეგვიძლია მეორე გაზაფხულს გადავრგოთ მწკრივად უკვე ძირეულად მისთვის დამზადებულ სავენახე ადგილში, ორ-სამ არშინის სიშორეზედ ერთი-მეორედან. და კიდევ გადავწიგნოთ (გადავწიდნოთ) თუ დაგვქირდა. მეორე წელიწადს ისინი უნდა გაისხლას თითო კვირტზედ, შემდეგ წლებში პირ-წმინდად შემოსხლავენ ყველა ლერწებს გარდა სამი-ოთხი ლერწისა, რომელთაც გასხვლენ ერთ ორ კვირტზედ. ამ რიგად ვაზის ღერი მსხვილდება ძლიერ და ყოველ წლივ ამოიყრის ხოლმე მრავალ ლერწებს, რომლებსაც ვიხმართ სამყენად. ამ ამერიკულ ვაზებს ეძახიან

დედა-ვაზებს, იზრდებიან ძლიერ სწრაფად; მისი წლიური შრომაა—მსხვილი ხარდნის მისობა და ორსამჯერ გათოხნა. როგორც ხედავთ, ამერიკულ ვაზების მოვლა-მოშენება სულ ადვილია და იათი, ამიტომ მათი მოშენება გასაყიდად და საკუთარ საჭიროებისათვის ძლიერ სახეიროა. ამ ვაზებს ქვია დედა-ვაზები.

5. დამყნა და შენახვა.

ვაზის დამყნა შეიძლება ბევრნაირად; ყველაზედ უფრო კარგი, ადვილი და გავრცელებულია ორგვარი დამყნა: უბრალო ნახლეხით და ინკლისური. განვიხილოთ ორივე.

ა. უბრალო ნახლეხით დამყნა საჭიროა მაშინ, როცა გვსურს დავმყნათ ძირეულ ამერიკულ ვაზზედ. აქ განირჩევა ორი შემთხვევა: პირველი, როცა ძირა ვაზი ანუ სამყენი ნორჩია და მისი ღერი სისხოთი არ აღემატება ნამყენის, ე. ი. ჩვენებურ ვაზის ღერწის სისხოს. ამის გამო სამყენის, ე. ი. ამერიკულ ვაზის ღერი უნდა წაიჭრას მიწის სისწორივ და უნდა გაიხლიწოს შუაზედ ოდნავ. მოკლე, ერთ-კვირტიანი ნამყენი-კი, ე. ი. ჩვენებური ვაზის ღერწი უნდა წაითალოს ორი-მხრივ ქვემო კვირტის ახლოს, და უნდა ჩაესოს სამყე-

ნის ნახლევში, იმ რიგად, რომ ნამყენის და სამყენის კანი ანუ უკეთ მწვანე აბკი ერთმანეთს უნდა ეხებოდეს. ეს აუცილებელი საჭიროა, რომ ნამყენმა გაიხაროს. ამიტომ ფრევეს სისხლ უნდა იყოს თანატფლი. (იხილეთ სურათი 1.). ზეიდან უნდა წაეყაროს სილა.

მეორე შემთხვევა, როცა გვსურს ამერიკულ ვაზის მსხვილ ძირზედ დავმყნათ ჩვენი ვაზი. აქ უნდა მოვიქცეთ ისე, როგორც ვმყნით ვაშლს ან მსხალს. უნდა წავჭრათ თავი ძირა-ვაზს მიწის სისწორივ, უნდა გავხლიჩოთ და ჩაუსოთ იქით აქეთ ჩვენი ვაზის ერთ-ორ კვირტიანი ორი წაწვეთილი ლერწი იმ რიგად, რომ ძირა-ვაზის და ნამყენის კანი ერთმანეთს ეხებოდეს. უნდა შეიხვიოს მატყლის ძაფით, ან რაფიათი; უმჯობესია, თუ წაგლისვენ სამყენ მალამოთი; ზეიდან კი უნდა წაეყაროს სქლად სილა. (იხილეთ სურათი 2.). ნახლევში დამყნა ითხოვს ბევრ ღროს, იგი უმჯობესია დაიმყნას აპრილში ან მაისში, როცა შემციბრდება წვენის მოძრაობა ანუ ვაზის ცრემლვა და როცა ჰაერიც და მიწაც საკმაოდ გამთბარია. შეიძლება დაიმყნას მარტის დამდეგსაც, სანამ წვენის მოძრაობა დაიწყებოდეს.

ნამყენად სახმარი ჩვენი ვაზის ლერწები (რქები), უნდა დამზადდეს ამ რიგად: ეს ჯერწყები უნდა მოიჭრას უსათუოდ სად ნაყოფიერ ვაზებიდან, ჯერწყები უნდა იყოს ზომიერი და საკმაოდ მწიფე; უნაყოფო

სნეულის და ნაწიხი ვახების ლერწი არ ვარკა. ლერწი უნდა მოიჭრას თებერვლის დამლევამდე, ე. ი. სანამ ვაზი ცრემლვას დაიწყებდეს. ამერიკულ ვაზის ლერწი-კი რაც უფრო გვიან დარჩება ძირზე, უკეთესია და უნდა მოიჭრას მცნობის დაწყების დროს, ე. ი. თებერვალსა და მარტში. ჩვენებურ ვაზის ლერწს დამყნამდე ინახვენ ოდნავ სველ სილაში, გრილ ალაგას.

ბ. ინგლისური დამყნა. ინგლისური დამყნა შეიძლება ლერწზედ და ერთი წლის ნერგზედაც, ოთახში, თებერვლიდან აპრილის დამლევამდე. ამგვარი დამყნა უკვლახედ უფრო ადვილია, ჩქარი, უკეთესი და უფრო გავრცელებული. სამყენს, ე. ი. ამერიკულ ლერწს სიგრძით ხუთ ეჭვს გოჯას წააღლიან ყველა კვირტებს და სასხლავ დანის ერთი გაქნევით წასხლავენ ილინცრად. ეს ანასხლავი უნდა იყოს ზომიერი (იხ. სურათი 3.) და არ უნდა დაუწყოთ თლა. თუ დანის ერთი გაქნევით არ მოვიდა კარგი ანასხლავი, მეორედ და მესამედ უნდა გაუქნოთ დანა, სანამ კარგი ანასხლავი არ მოგივათ. ლერწი უნდა წაისხლას ბრტყელი გვერდიდან მუხლთან ახლოს.

ამ რიგადვე უნდა წაიჭრას ილინცრად ნამყენიც, ე. ი. ჩვენი ვაზის ლერწი, რომლის სიგრძეც არ უნდა აღემატებოდეს ერთ-ორ გოჯას და ერთი ზეითა კვირტის მეტი არ უნდა ჰქონდეს. შემდეგ სამყენის და ნამყენის ანასხლავები უნდა ჩა-

იქრას ქერქის ხაზების სიგრძეზედ, ცოტა დაბლა იმ ალაგიდან, სადაც ლერწის გული იწყება. ჩანაქერის სიგრძე (სიღრმე) უნდა უდრიდეს ანასხლავის სიგრძის ერთ მესამედს, (იხ. სურათი 4.).

შემდეგ ნამყენი და სამყენი უნდა შეარქოთ და შეამაგროთ ერთმანეთში (იხ. სურათი 5). ორივე ლერწი-კი უნდა იყოს სისხლთი უსათუოდ თანატოლი, ასე რომ მათი ქერქი და მის ქვეშ მდებარე მწვანე აპკი უსათუოდ ერთმანეთს უნდა მიედლოს ყოველ მხრივ, რომ კარგად შეედუღოს. ეს აუცილებელი საჭიროა, თუ გსურთ, რომ ნამყენმა კარგად გაიხაროს და საღი გამოდგეს. ამიტომ კარგს ხელოვნურ გასხვლას და ორივე ლერწის კარგად შეერთებას დიდი მნიშვნელობა აქვს ამ შემთხვევაში. ამგვარ დამყენის სწავლა კი ფრიად ადვილია, ქალსა და ბავშსაც კი შეუძლია მისი შესწავლა, ოღონდ მცოდნე კაცს უყურონ მცობაზედ და გაიწაფონ ხელი. მყენას ასწავლიან ვერეთვე საქარის საჩქოლეში.

თუ კარგად გაიხსლა და ჩაჯდა ნამყენი სამყენში, მაშინ შეუხვევლადაც კარგად დაკავდება; უმჯობესი-კი იქნება, რომ შეჰკრათ რაფიათი რაფია—ერთგვარ მცენარის ლბილი და ლორთქო ღერია. იგი ოდნავ უნდა შეასველოთ წყლით. (იხ. სურათი 6). რაფია იყიდება დუქნებში. კარგ დამყენას მეტად დიდი მნიშვნელობა აქვს გახარებაზედ და ნამყენის სიკარგეზედ. გლახა ნამყენი

კიდევ რომ გაიხაროს ცალ-გვერდელა იქნება და შემდეგ წახდება.

ნამყენი მხოლოდ მაშინ შეხორცდება როცა მიწა საკმაოდ მშრალია და გამთბარი; ეს კი აპრილსა და მაისშია. ადრე ჩაყრა ცივს მიწაში საქმეს გააფუჭებს. მანამდე კი უნდა შევინახოთ დამყენი ლერწები და აი როგორ:

გრილს სადგომში უნდა დაიყაროს ოდნავ სველი სილა, უნდა გასწორდეს და ზეიდან უნდა დაიწყოს რიგ-რიგად ან ისე ღერად ან კონა-კონად შეკრული დამყენი ლერწები და ვაზები; თითო კონაში არ უნა იყოს ოცდახუთზედ მეტი ღერი. კონასა და კონას შუა უნდა დარჩეს ცოტა ცარიელი ალაგი. ამათ ზევით უნდა დაიყაროს ისევ მოსველო სილა და მას ზევით კიდევ შეიძლება დალაგდეს კონების მეორე წყება, რომელიც უნდა მოთაროთ ისევ სილით; მერე კიდევ დააწყობთ ამ რიგად რამდენი წყებაც გსურთ. ყოველ მხრივ უსათუოდ სილით უნდა იყოს დაფარული და სილაც ოდნავ სველი იყოს, (ძალიან სველი სილა არ ვარგა) რადგან მშრალი სილა გააშრობს და გააფუჭებს ლერწებს და ნამყენებს; ამ რიგად ორ სამ თვეს და მეტზედაც შეიძლება შენახვა.

6 საჩქოლეს მომზადება, დარგვან რა მოვლა.

ზერე თქმული დამყენი ლერწები შეიძლება

პირ ზე პირ დაირგას სავენახედ გამზადებულ მიწაში
ზე გაშენდება ვენახი; მაგრამ ბევრი მათგანი არ გაი-
ხარებს, ბევრიც სწული და უვარგისი გამოდგება
და ამ რიგად ვენახიც გაქაჩილდება და დაბეჩავდება.

ამიტომ ბევრად უმჯობესია, რომ დაშენილი ჯერ-
წყები ჯერ გავასაროთ სსსსსსსსს და მეორე გასაფხულს
სვარჩინოთ მათგან სადი და კარგად შედუღებული ნერგები
და მით გავაშენოთ ვენახი; ამ რიგად ეს ვენახი ბევრად
უფრო მკვიდრი, სხეირი და ბარჩიანი იქნება.

საჩქოლედ უმჯობესია აირჩეს საკმაოდ მსუქანი,
ღრმა, ფხვიერი და ოდნავ ლამიანი მიწა. ერთ მეთ-
ოდელ ქცევაზედ შეიძლება გავახაროთ იმდენი ნერგი,
რომ თამამად გვეყოს ხუთ-ექვს ქცევა ვენახის მოსა-
შენებლად. ერთ ქცევაზედ-კი ასი ათასზედ მეტი
ნერგი მოშენდება. მიწა უნდა გადაბრუნდეს შამო-
დევზედ ან ზამთარში სამ ჩარექზედ ან ბარით ან
გუთნით; დიდი ბელტები უნდა დაიფშენას. მიწის
გადაბრუნებას ფრიად დიდი მნიშვნელობა აქვს ყო-
ველ მცენარისთვის და მეტადრე ვაზისთვის. მზის,
სიცხის, წვიმა-თოვლის, ჭაქის და ყინვა-სიცივის წყა-
ლობით გადაბრუნებული მიწა იფშენება, ფხვიერდება,
სუქდება, ნოყიერდება, ფუნოუშდება, ეძლევა ზომიერი
სიღამე და ამ რიგად უმზადდება მცენარის ძირებს ფრიად
ნოყიერი და კარგი საზრდო-საფანე. ძირები-კი, ყველამ
ვიციტოთ, ჰკვებავენ მთელს მცენარეს. ვერავითარი ნაკელი
ვერ აკეთებს ისე მიწას, როგორც ღრმად გადაბრუნება
და ზამთარში ან სიციხეში ორი-სამი თვე გაჩერება.

სახქოლე მიწას, თუ მწირეა, ან დაქანცული უმჯობესია მიეცეს კელა (სასუქი), გაზაფხულზედ, გადაბრუნების შემდეგ და აიხნას; შემდეგ მიწა უნდა დაიფარცხოს, უნდა დაიფშენას და უნდა გაკეთდეს კვალები ანუ თხრილები, სიღრმით და სიგანით შვიდი—რვა გოჯი.

ნამყენი ლერწების დარგვა იმ დროს უნდა, როცა მიწა და ჰაერი საკმაოდ მშრალი და გამთბარია, საუკეთესო დროა ახრის დამდეგიდან მათის დამდეგამდე. თხრილსა და თხრილს შორის უნდა დარჩეს სამი ჩარეკის სიგანე ცარიელი ალაგი. ნამყენებს რგავენ თხრილში მწკრივად და აწვენენ ერთ გვერდზედ; ქარში დარგვა არ ვარგა. ლერწებ შორის უნდა დარჩეს ერთ გოჯამდე ცარიელი ალაგი. ნამყენების ნამეტანი მიჭექკა არ ივარგება, რამდენი შორ-შორსაა იმდენად უკეთესია. დარგულ ნამყენს უნდა მოუჩანდეს მიწიდან მხოლოდ ერთი კვირტი, რასაც უნდა წაეყაროს ზეიდან სილა ან ფხვიერი მიწა, რომ სიცივემ არ ავნოს.

დარგვამდე ნამყენებს ერთი ან ნახევარი დლით ასველებენ წყალში, მასთან თხრილში ქვეშ აყრიან მსუქანს სილა-ნაკელ-ნარევ მიწას, სტკეპნიან ფეხით და მერე რწყვენ წყლით, რომ უკეთ გაიხაროს. ზეიდან ამოშვერილ კვირტებს ფარვენ სილით ან ფშენილი მიწით (იხ. სურათი 7). თხრილს გარდა რგავენ ვერეთვე პალოთიც, მაგრამ თხრილებში დარგვა სჯობია. ზაფხულის განმავლობაში ახალ ნერგებს რამ-

დენჯერზე უნდა შამოეთოხნოს მიწა, რომ ბალახებმა არ შეაწუხოს და მიწამაც სილაზე შეინახოს. მასთან ივლის-მარიაშობისთვეში წყნარს, ღრუბლიან ამინდში უნდა გადაჩხრიკოთ ხელით და ერთ-ორჯელ უნდა მოაშოროთ ბასრი დანით ის ზეთა ძირები, რომლებიც ნერგებს ნამყენთან გაუჩნდენ, მერე ისევ უნდა მიაყაროთ მიწა. ამ ზეთა ძირების მოშორება აუცილებელი საჭიროებაა, რადგან ამით ქვეშა ძირები სუსტდება; მასთან ეს ზეთა ძირები ნამყენის, ე. ი. ჩვენი ვაზის ძირებია, რასაც ფილოქსერა უჩნდება.

ზაფხულის განმავლობაში ახალი ნერგები უნდა მორწყოთ სამ-ოთხჯერ შაბიანით, რათა ობმა და ქრაქმა არ დაასუსტოს ნორჩი მცენარენი; ეგრეთვე თუ ზაფხული ძლიერ გვალვიანი შეიქნა, ნერგები უნდა მოირწყას ხვავიანად საღამოთი ორ-სამჯერ. თუ ზემოხსენებულ წესებს დაიცავთ, აზრიანად დარგავთ და მოუვლით, ეს ახალი ნერგები შედუღდებიან კარგად, გაიკეთებენ ძლიერ კარგს ძირებს, ლერწებს და ყოველ ასში სამოც-და-ათიდან ოთხმოცამდე და მეტიც გაიხარებენ თამამად. საზამთროდ ამ ნერგებს ან საჩქოლეში სტოვებენ ან იღებენ და მიფარებულ ალაგას ინახვენ მოსველო სილაში ან ლამიან მიწაში.

7. სავინახე მიწის დამზადება.

თუ გსურთ, რომ ვენახზე მალე მოგტეოთ ნაყოფი,

თან კარკი და დიდი მოსავალიც უსათუოდ უნდა გადაბრუნეთ მიწა ღრმად სამ ჩარქქსედ მაინც, მასთან კელაც (სასუქიც) უნდა დააყარეთ, თავის ღრმად უნდა გასხლათ, გათხრათ, გამოწრათ და უწყამლოთ შაბიანით, თან უნდა შეაკავთ კარგად და საქონელი ანც სამთარში და ანც ზაფხულში ან უნდა შეუშვათ ვენახში. ამ რიგად აზრიანად და გულიანად დამუშავებული ერთი ქტევა ვენახი ადვილად მოგცემთ ორას-სამას ჩაფს შუმს ღვინოს, ე. ი. იმდენს რამდენს ექვსი და შვიდი ქტევა ჩვენებურად დამუშავებული ვენახი ვერც გვაძლევს. ამ რიგად დამუშავებული ვენახი იძლევა უკვე მოსავალს მესამე წელიწადს.

დიდი და მოუვლოელი ვენახი არაა სახარბიელო, ცოტა იყოს მაგრამ კარგად მოვლილი და ნაზატიები, აი რაა სასურველი! ამერიკულზედ დამყნილი ჩვენი ვაზები უსათუოდ თხოულობენ ღრმად გადაბრუნებულ მიწაზედ გაშენებას, უამისოდ ვერ ხეირობენ კარგად. გამოცდილებამ გვაჩვენა, რომ გადაბრუნებულ მიწაზედ გაშენებული ვენახი სამ ოთხჯერ მეტს მოსავალს იძლევა, ვინემ უბრალო ვენახი. ამიტომ ბევრად მოგებული ვიქნებით, რომ არ შევუშინდეთ პირველ ხარჯს, ღრმად გადავაბრუნოთ და ვაპატიოთ მიწა, მასთან კარგად მოვუაროთ ვენახს, თუ გვსურს, რომ ჩვენი შრომა დაგვირგვინდეს კარგის მოსავლით და სარგებლობით. თუ ვერ შევძლებთ, ნუ გავკვიდებით ბევრს; ცოტა გავაკეთოთ, მაგრამ კარგად-კი!

სავენახე მიწის გადაბრუნება (პლანტაჟი) შეიძ-

ლება ზათხულში და შამოდევზედ. ხოლო ვაზის ჩაყრამდე ორი-სამი თვით აღრე მაინც უნდა იყოს მიწა დამზადებული; თუ ექვსი თვით ან ერთი წლით აღრე დამზადდება მიწა, კიდევ უკეთესია. ყველაზედ უკეთესია მიწის ბარით გადაბრუნება, ხოლო ეს დიდ ჯაფას თხოულობს; სიიაფისთვის ხმარობენ ორს გუთანს, ერთი მიდის წინ და ხნავს რვა გოჯამდე, მეორე მიჰყვება იმ კვალშივე უკან და აღრმავებს კიდევ ექვს გოჯაზედ. ამგვარად მიწის გადაბრუნება შეიძლება უფრო ვაკეზედ და ოდნავ დაფენილ მიწებზედ.

მიწა უნდა გადაბრუნდეს თუ ერთ არშინზედ არა სამ ჩარექზედ მაინც. თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მიწის გადაბრუნებას ვაზისთვის, ეს უკვე ვსთქვით. თუ ბარით აბრუნებთ მიწას ჯერ უნდა გათხაროთ ქვემოდან თხრილი სიგანით ერთი არშინი და სიღრმით სამი ჩარექი ან მეტი; უნდა მიჰყვეთ ზეიდან და ჰყაროთ შიგ მიწა, დიდი ბელტები უნდა დაფშენათ, ამ რიგად გაკეთდება გვერდით მეორე თხრილი, ამას აავსებთ და გაკეთდება მესამე, მეოთხე, მეათე და სხ. თანდათან ესენი აივსება მის გვერდით მდებარე მიწით ლსულ ბოლოს ზეით: დარჩება შეუვსებლად ერთი თხრილი. ამ რიგად ბრუნდდება სავენახე მიწა. ეს არაა ძნელი.

მიწა ანუ ნიადაგი შესდგება ორის შრედგან: ზედაგადან და ქვედაგადან. თუ ორივეში ცოტა კირია, მაშინ უნდა გადაბრუნდეს ორივე ისე როგორც ზევით ვსთქვით; თუ ზედაგში არაა, ან ცოტაა კირი, ქვედაგში-კი ბევრია, მაშინ ქვედაგი უნდა დარჩეს

უხლებლად და მარტო ზეადაგი უნდა გადაბრუნდეს; თუ ზეადაგში ბევრი კირია და ქვეადაგში-კი არა, მაშინ უნდა გადაბრუნდეს ორივე. ხოლო ზეადაგი ქვეშ უნდა მოჰყვეს, ქვეადაგი-კი ზევით. ეს მიტომ კეთდება ასე, რომ ამერიკულ ვაზებს ვნებს კირი.

ძლიერ ფერდობზედ, სადაც გადაბრუნებული მიწა თავს ვერ დაიჭერს, საჭიროა დასტოვოთ ყოველ ხუთ-ექვს საჯენზედ სიგრძისად ხტულებივით დაუბარავი მიწა სიგანით ერთი არშინი ან არშინ-ნახევარი; ეს ხტულები შეაკავებენ გადაბრუნებულ მიწას. უამისოდ-კი დიდი წვიმა და ღვარები ჩამორეცხენ ერთიანად გადაბრუნებულ მიწას და დასტოვებენ ფხეკს, რაც ბევრს დამართნია ზემო იმერეთში.

საზოგადოდ-კი მიწა უნდა გადაბრუნდეს სულ ერთიანად და არა მარტო თხრილები გაკეთდეს ვაზის ჩასაყრელად, როგორც ზოგიერთებმა ჰქნეს ჩვენში. ეს დიდად მანებელია, რადგან ამგვარ თხრილებში დგება ზამთრობით და გაზაფხულზედ წყალი დააღპობს ვაზის ძირებს, ეგრეთვე თხრილებში ვაზის ფესვები ვერ ხეირობენ. მასთან თხრილების კეთება არც ისე იათად ჯდება, როგორც ჰგონიათ. ამიტომ ბევრად უკეთესია მიწის ჰორ-წმინდათ გადაბრუნება. ეგრეთვე გადაბრუნებულ მიწაზედ გაშენებულ ვენახს მესამე წელიწადს მოაქვს მოსავალი, თხრილებში ჩაყრილი-კი მხოლოდ მეხუთე-მეექვსე წელიწადს.

8. ვენახის გაშენება და მოვლა.

გადაბრუნებულს სავენახე მიწას ახალ გაზაფხულს დააყრიან ნაკელს, ახნავენ და მოასწორებენ. რამდენად უფრო მწირია, იმდენად მეტი ნაკელია საჭირო, მასთან ვაზისთვის ძლიერ კარგი სასუქია ნაცარიც, ჩვენში რომ უბრალოდ ჰყრიან. მასთან ძლიერ აკეთებს მკვრივე აყალო მიწებს ქვიშა და სილა, ესენი უნდა დააყაროთ და ახნათ.

ძირეულ ვაზის ჩაყრა შეიძლება როგორც ახალ გაზაფხულზედ ისე შემოდგომაზედ. უსათუოდ უნდა ააჩხიოთ ძლიერ კარგად ყოველმხრივ შედუღებული და ღვნიერი ნამუყენები, უნდა დაუტოვოთ ერთი ლერწი და გასხლათ ერთ-ორ კვირტზედ, შეაკვეცოთ ოდნავ ფესვები და დარგათ წყებად ორმოებში. ნამყენი ალაგი უნდა მოაქციოთ მიწის ზევით. ბევრად სჯობია, რომ ვაზები იყოს დარგული მწკრივად (შაკეზად), ვაზსა და ვაზს შორის აშშინ-ნახევარზედ მაინც და წკაპსა და წკაპს შორის ორ აშშინზედ ახლო დარგვა არ ვარგა; ასე რომ ერთ ქცევას ორი-ათასი-დგან ორი ათას ხუთას ძირამდე სჭირდება. ამით შემდეგ აღვილდება მუშაობა.

ვიმეორებ: ვენახში უნდა დარგათ მხოლოდ კარგად განარეული, ღვნიერი და ყოველ მხრივ კარგად შედუღებული ძირეული ნამუყენი, თუ გსურთ რომ კარგი ვენახი გააშენოთ, და თქვენმა შრომამ ნაყოფი გამოიღოს. სუსტსა და შეუდუღებელს ნამუყენებს კრიდეთ რე-

გორც ჭიკსა და აჩამც და აჩამც მით აჩ გააშენათ ვენახები; ზაჩაჯის მეტს ვეჩას ნახავთ და ბაჯას ბევრს ინახებთ. მეტი დახაჯეთ, კარგი დონიერი ნამყენები შეიძინეთ და კარგი ვენახი-კი გააშენეთ. ცოტა იყოს, მაგრამ კარგი-კი!.. ძირეულ ნამყენს, იცოდეთ კარგი არჩევა უნდა. მე შევნიშნე, რომ ზოგი საჩქოლეს პატრონი მუშტარს აძლევს ხშირად უვარგისს, გლახად შედუღებულს ნამყენს, ამით-კი შეჰყავს იგი შეცდომაში და დიდ ზარალში. ამ უსინდისო მოქმედებას უნდა ვიაქციოს ყურადღება პრესამ და ადგილობრივმა მთავრობამ და აღეკრძალოს იგი სასტიკად. ვენახი უნდა იყოს კარვად შეკავებული, რომ არაფერი შევიდეს, (ვენახში საქონელი, ე. ი. ხვადაგი არასოდეს არ უნდა შეუშვათ, ძლიერ აფუჭებს). ვაზებს უნდა მიესოს ხარდანი (ჭიგო), იმავე ან მეორე წელიწადს იზამს ნიშანს, მეორე-მესამე წელს ცოტა მოსავალიც გექნებათ, მეოთხე წელს-კი ვაზი საკმაოდ დასრულდება და კარგ მოსავალსაც მოგცემთ. მშრალს ფერდობ მიწებზედ უმჯობესია ვაზი გაისხლას დაბლა; ნესტიან, ვაკე მიწებზედ-კი მაღლა გასხლული ვაზი აჯობებს.

ვენახი ზაფხულში სამჯერ-ოთხჯერ მაინც უნდა გაითოხნოს და გაიწმინდოს ბალახ-ბულახისაგან, რომელნიც ახშობენ ვაზს და არ ამწიფებენ კარვად ყურძენს. შოჯჯა და სისუფთავე ვაზს ძლიერ უყვარს. სავენახე მიწის გადაბრუნებას ის მნიშვნელობა აქვს

ეგრეთვე, რომ სპობს გლახა ბალახებს. მასთან ვენახს ორჯელ მაინც უნდა უწამლოთ შაბიბნით, რომ მოაშოროთ ობი და ქრაქი, ეგრეთვე ნაცრის წინააღმდეგ წამლობენ გოგირდით. მასთან როცა ყურძენი შეთვალეხას იწყებს ძლიერ კარგია იმ დროს ლერწებს წააჭრიდეთ წვერებს. ამ რიგად მტევნები უფრო დამსხვილდება და უკეთ დამწიფდება. გამორჩევა და ნამკვრეების (ყლორტების) მოცილება ეგრეთვე დიდათ რგებს ვაზებს.

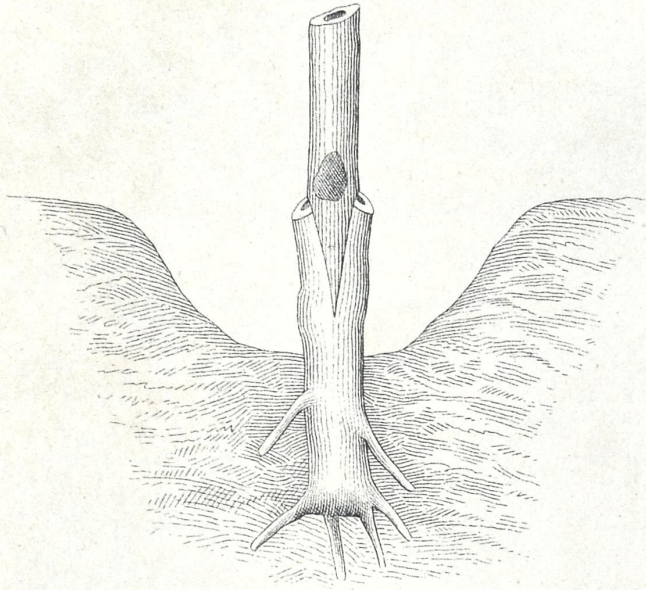
დაბოლოს უნდა ვსთქვა, რომ ამ წიგნაკში ვეცადე მოკლედ და გასაგები ენით ამეხსნა მუშა ხალხისთვის ამერიკული ვაზით ვენახის გაშენება; რამდენად შევასრულე ეს საქმე მკითხველისთვის მიმინდვია. უნდა ითქვას კი, რომ ამ საგანზედ ხალხისთვის ჯერ არა-რა დაწერილა, მაშინ როდესაც საქიროება დიდია. მართალია ორი წლის წინად ბ. ვლ. სტაროსელსკიმ გამოსცა თ. ი. ანდრონიკაშვილის მიერ თარგმნილი წიგნაკი, სათაურით: მოკლე დარიგება ამერიკული ვაზის გაშენების შესახებ „ქუთ. გუბერნიაში“, მაგრამ უნდა აღვიაროთ, რომ სამწუხაროდ ეს შრომა სუსტია; იგი უსისტემოდაა შედგენილი, გაუგებარ ენით დაწერილი და მასთან შეცდომებიც შეჰპარვია. სწორედ ამიტომ ავიღეთ კალამი ხელში და ვიკისრეთ ეს მცირე შრომა.

ფილოქსერამ მოსპო აუარება ვენახები მთელს ევროპაში. დღეს ერთად-ერთ საშუალებად მიჩნეულია ამერიკული ვაზები და ჭიბრიდები; ამათებზედ მყნიან ევროპიელნი თავიანთ ვაზებს, ამით აშენებენ ვენახებს, ამით ებრძვიან ფილოქსერას. ჩვენშიაც ერთად ერთ საშუალებად ამერიკული ვაზებია მიჩნეული. გამოცდილებამ გვაჩვენა, რომ მათზედ დამყნილი ევროპიული და ჩვენი ვაზები კარგად უძლებენ ფილოქსერას და იძლევიან ბევრად უკეთესს მოსავალს და უკეთესს ღვინოს. ამ რიგად ამერიკულმა ვაზებმა განაახლეს საყოველთაოდ მევენახობა. ფილოქსერა შეიქნა ყველგან და მეტადრე ჩვენში მარგებელ ჭირად; უამისოდ ჩვენ არ ვიზამდით ამდენ ხარჯს და არ გავაშენებდით ვენახებს ამერიკულ ვაზებზედ; ახლა-კი გლახი თუ აზნაური, მღვდელი თუ თავადი, მდიდარი თუ ღარიბი ყველანი ძალა-უნებურად ვაშენებთ ამ რიგად ვენახებს, რადგან სხვა საშუალება არაა.

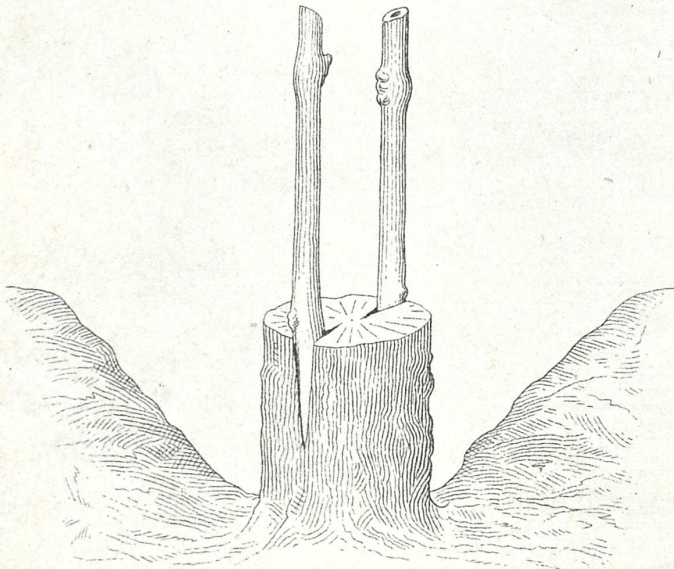
მაშ, ძმებო, მოვჰკიდოთ შრომას ხელი, ნუ დავერიდებით ნურათფერ ხარჯს, გადვირჩინოთ თავი ფილოქსერიდან, გადავაბრუნოთ მიწები და შევჰქნათ ამერიკულ ვაზით ახალი ვენახები! იცოდეთ, რომ მეღვინეობას ჩვენში დიდი მომავალი ელის, რადგან მთელი რუსეთი ჩვენი მუშტარი გახდება; იცოდეთ

რომ მხოლოდ მევენახობა-მელღინეობით გადურჩება-
სიღარიბე-გაჭირვებას მთელი ზემო-იმერეთი და სა-
ქართველოს სხვა კუთხენი. მაშ ისევ ურომას ხელი,
ძმებო, ვიურომით, ვიმხნეოთ და ჩვენია მომავალი!

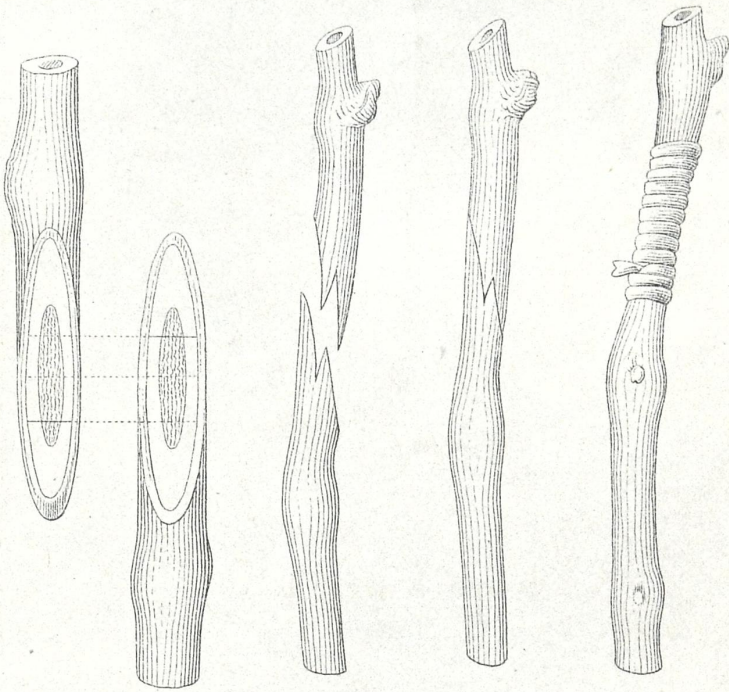
მერწმუნეთ, ვინც რომ იურომა,
ბოლო მას გაუტანია!...

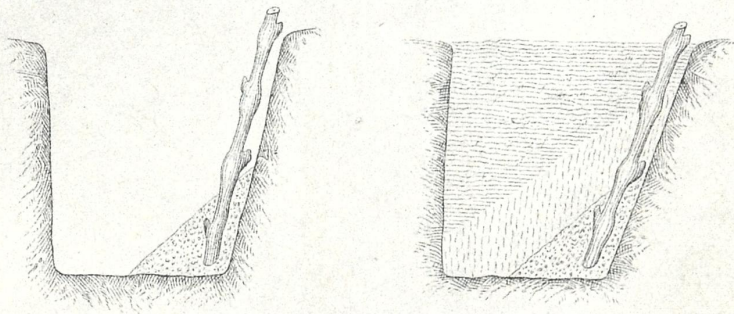
სურათი 1.

სურათი 2.

სურ.3. სურ.4. სურ.5. სურ.6.

სურათი 7.

63

J 451